

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
MUQIMIY NOMIDAGI
QO'QON DAVLAT PEDAGOGIKA INISTITUTI

«Tasdiqlandi»
O`quv ishlari bo`yicha prorektor
N.S.Jo`rayev _____
«__» _____ 2019yil

QALAMTASVIR
fanining ishchi o`quv dasturi
1- kurs

Bilim sohasi: 100000 – Gumanitar soha
Ta'lim sohasi: - Pedagogika
Ta'lim yo'nalishi: 5110800 – Tasviriy san'at va muhandislik
Grafikasi

Mashg'ulot turi	Ajratilgan soat	Semestr
Nazariy (ma'ruza)		
Amaliy	76/34	I -II
Mustaqil ta'lim	54/24	I-II
Jami auditoriya soatlari	130/58	I-II

Fanning ishchi o`quv dasturi, OO'MTV ning 20____ yil “____” ____-sonli buyrug'i ____-ilovasi bilan (buyruqning- ilovasi) tasdiqlangan reja va o`quv dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Fanning ishchi o`quv dasturi Muqimiy nomidagi Qo`qon davlat pedagogika instituti Kengashining 2019 yil 30- avgustdagi 1-sonli bayoni bilan tasdiqlangan.

Tuzuvchilar:

B.Baratboyev

“Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi”
kafedrasi o`qituvchisi

Taqrizchilar: Tolipov N.X. - TDPU«Tasviriy san’at va uni o`qitish metodikasi» kafedrasi dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi.

Muqimiy nomidagi QDPI Pedagogika fakulteti dekani:

2019 yil “____” _____ N.Erkaboyeva

Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi kafedrasi mudiri:

2019 yil “____” _____ B.Baratboyev

I. O'quv fanining dolzarbligi va oliy kasbiy ta'limdagi o'rni

Qalamtasvir – barcha tasviriy san'at turlarining; rangtasvir, dekorativ – amaliy san'at, grafika, xaykaltaroshlikning asosi sifatida bo'lajak pedagog rassomlarga borliqni ko'rib – kuzatib to'g'ri tasvirlash, borliqni idrok etish, qo'l, ong va sezgilarini shakllantirish hamda bo'lajak rassom-pedagoglarni tasviriy san'at asoslariga o'rgatishni maqsad qilib qo'yadi.

Ushbu dastur pedagogika oliy o'quv yurtlari, tasviriy san'at va muhandislik grafikasi bakalavriat ta'lim yo'nalishi talabalari uchun mo'ljallangan bo'lib, unda tasviriy san'atning asosi bo'lgan qalamtasvirning kelib chiqish tarixi va rivojlanishi, tasviriy san'at qonun – qoidalari, bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini pedagogic jarayonga puxta tayyorlashda qalamtasvirning ahamiyati haida so'z boradi.

II. O'quv fanining maqsadi va vazifalari

Fanning o'qitilishdan maqsad – Qalamtasvir – barcha tasviriy san'at turlarining; rangtasvir, dekorativ amaliy san'at, grafika, xaykaltaroshlikning asosi sifatida bo'lajak pedagog rassomlarga borliqni ko'rib – kuzatib to'g'ri tasvirlash, boqlini idrok etish, qo'l, ong va sezgi organlarini shakllantirish hamda bo'lajak rassom – pedagoglarni tasviriy san'at asoslariga o'rgatishni maqsad qilib qo'yadi.

“Qalamtasvir” faninig vazifalari boshqa kasbiy fanlari qatorida bo'lajak o'qituvchi – rassomlarni tayyorlashda asosiy mezon hisoblanib, u talabalarga amaliy mashg'ulotlar orqali olib boriladi. Shuni ta'kidlash kerakki, amaliy mashg'ulotlar orqali olib boriladi. Shuni ta'kidlash kerakki, amaliy mashgu'ulotlar qatorida nazariy bilimlar ham bo'lajak rassom – pedagoglarga ularning keying pedagogik va ijodiy faoliyatlarida muhim o'rin tutadi.

«Qalamtasvir» o'quv fani bo'yicha to'liq kursni tugatgandan so'ng bo'lajak bakalavrlar quyidagi bilimlarga ega bo'lmoqliklari lozim:

- qalamtasvirning tasviriy san'atda tutgan o'rni;
- qalamtasvir mashg'ulotlarini o'tishda tasviriy san'at asoslari, kompozitsiya qonuniyatlari, chiziqli, havo, perspektivalari, ufq tekisligi sileet, konstruktsiya, shtrix, masshtab, nisbatlar, materiallar xususiyatlari, yorug' – soya qonuniyatlari, turli tasvirlash vositalaridan foydalanishni ***bilishi kerak***;
- talaba qalamtasvir darslarini rejalashtirish; natyurmort, portret, odamning turli holatlaridan postanovkalar tashkil etish, tasvirlash texnologiyalari, o'quvchilarga qalamtasvir mashg'ulotlarini tashkil etishda san'at asarlarini tahlil eta olish, yaxshi o'zlashtiruvchi va boshlovchi o'quvchilar bilan individual darslar olib borish, o'quvchilar ijodiy ishlarini baholay olish ***ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak***.
- talaba tasviriy san'at tarixi va nazariyasi, kompozitsiya qonuniyatlari va plastik anatomiya, portret xarakteristikasi va psixologik yechim, o'quv va akademik qqalamtasvir ishlash metodlari va metodologik asoslari, qalamtasvir texnologiyasi, oddiy geometrik shaklardan boshlab, insonning to'liq qomatini tasvirlay olish, qalamtasvir kompozitsiyasi, tasviriy san'at asarlaribi yaratishda qalamtsavirning ahamiyati, qalam va turli tasvirlash vositalarida kompozitsiyalar tuzish ***malakalariga ega bo'lishi kerak***.

III. Asosiy qism
3.1. Amaliy mashg'ulotlar

1 jadval

№	Mavzular	Dars soatlari hajmi
I – semestr		
1	Qalamtasvir fani tasviriy san'atning asosi sifatida. Turli ikki-uch geometrik shakldagi jismlardan tashkil topgan natyurmortning konstruktiv chiziqli qalamtasviri Joylashtirish	2
2	Nisbatni aniqlash	2
3	Tekistlik yuzasini topish	2
4	Yumshoq–qattiq materialni aniqlash	2
5	Naturani bir butunlikda yaxlitlash	2
6	Ishni yakunlash	2
7	Sharning qalamtasvirini bajarish. Oq qog'ozga tog'ri joylashtirish	2
8	Harakterini topish	2
9	Tekislik yuzalarini aniqlash	2
10	Metodik ketma– ketlikka amal qilish	2
11	Naturani bir butunlikka keltirish	2
12	Ishni yakunlash	2
13	Chiziqli va havo perspektivasi haqida asosiy tushunchalar. Murakkab bo'lmagan shakldagi gips naqshli rozetkaning qalamtasviri Joylashtirish	2
14	Metodik ketma–ketlikka amal qilish	2
15	Yorug' soyasini aniqlash	2
16	Nisbatlarini olish	2
17	Umumiylikka e'tibor berish	2
18	Detallashtirish	2
19	Ishni yakunlash	2
20	Matoning qalamtasvirini bajarish Oq qog'ozga tog'ri joylashtirish Metodik ketma – ketlikka amal qilish	2
21	Yorug' soyani aniqlash	2
22	Nisbatlarini aniqlash	2
23	Umumiylikka etibor berish	2
24	Detallashtirish	2
25	Ishni yakunlash	2
26	Uy-ro'zg'or buyumlarining konstruktiv qoramasi (uy jixozlari, duradgorlik ashyolarini chiziqli perspektiva asosida) joylashtirish	2
27	Metodik ketma – ketlikka amal qilish	2
28	Yorug' soyani aniqlash	2
29	Nisbatlarni aniqlash	2

30	Perespektivasiga rioya qilish	2
31	Detallashtirish	2
32	Yakunlash	2
33	Kapitel va san'at ashyolari bilan tuzilgan natyurmortning qalamtasviri	2
34	Joylashtirish	2
35	Nisbatni aniqlash	2
36	Tekistlik yuzasini topish	2
37	Yumshoq–qattiq materialni aniqlash	2
38	Ishni yakunlash	2
	JAMI	76
II – semestr		
1	Turli shakl va fakturali uy-ro'zg'or buyumlaridan tashkil topgan murakkab bo'lmagan natyurmort. joylashtirish	2
2	Harakterini topish. Tekislik yuzalarini aniqlash	2
3	Metodik ketma– ketlikka amal qilish	2
4	Naturani bir butunlikka keltirish	2
5	Ishni yakunlash	2
6	David boshining bo'laklari qalamtasviri (burun,quloq,lab) Joylashtirish	2
7	Metodik ketma–ketlikka amal qilish	2
8	Yorug' soyasini aniqlash	2
9	Nisbatlarini olish	2
10	Umumiylikka e'tibor berish	2
11	Detallashtirish. Ishni yakunlash	2
12	David haykalining ko'z bo'lagini tasvirlash. joylashtirish	2
13	Metodik ketma – ketlikka amal qilish	2
14	Yorug' soyani aniqlash	2
15	Nisbatlarini aniqlash	2
16	Umumiylikka e'tibor berish	2
17	Detallashtirish	2
	JAMI	34

Amaliy mashg'ulotlarida grafik ishlar mazmuni

1. Uy – ro'zg'or buyumlaridan tashkil topgan natyurmort, yakka buyumlar qalamtasviri.
2. Mevalar va sabzavotlardan tashkil topgan natyurmortlar, meva va sabzavotlarning yakka tasvirlari.
3. Uy – ro'zg'or buyumlaridan va mevalardan tashkil topgan sodda natyurmort bajarish.
4. Daraxt shoxlari, toshlarning ko'rinishi va manzara bo'laklarini tasvirlash.
5. Odamning xar – xil holatda turganini tezkor qalamtasvirini bajarish mashqlari, qoramalar.

6. Odam gavda bo'laklarini qalamtasviri.
7. Odam boshini turli rakurslarda yoritilgan holdagi qalamtasviri.
8. Antik davrga mansub haykallar tasviri.
9. Inson qomatini beligacha qo'llari bilan tasvirlash.

Mustaqil ta'limni tashkil etishning shakli va mazmuni

Talaba mustaqil ta'limini tayyorlashda muayyan fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi:

- Darslik va o'quv qo'llanmalar bo'yivcha fan boblari va mavzularini o'rganish;
- Tarqatma materiallar bo'yicha ma'ruzalar qismini o'rganish;
- Maxsus adabiyotlar bo'yicha fanlar bo'limlari yoki mavzulari ustida ishlash;
- Talabaning o'quv-ilmiy-tadqiqod ishlarini bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari va mavzularini chuqur o'rganish;
- Faol va muammoli o'qitish uslubidan foydalanadigan o'quv mashg'ulotlari;
- Masofaviy (distantion) ta'lim.

IV. Mustaqil ta'lim

2 – jadval

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Dars soatlari hajmi
I – semestr		
1	Usta rassom va pedagoglarning qalamtasvir va grafika bo'yicha yaratgan asarlarini tahlil qilish	5
2	Tasviriy san'atning asosiy qonun va qoidalarini namoyish etuvchi plakatlarni o'rganish; Tasviriy san'atga oid maxsus adabiyotlarni mutolaa qilish;	5
3	Tabiat qo'ynida chiziqli va havo perspektivasini qo'llagan holda qalamchizgi va qoramalar ishlash;	5
4	Mavzular yuzasidan qalamchizgilar bajarish;	5
5	Tasvirlashning turli texnikalaridan foydalanib kompozitsiyalar bajarish	5
6	Shakllarni chiziqli konstruktiv qurilishini tasvirlashga oid mashqlar bajarish (Geometrik shakllar misolida).	5
7	Uy-ro'zg'or buyumlaridan tashkil topgan murakkab bo'lmagan natyurmort.	6
8	Odam yuz qismi bo'laklarini tasvirlash (ko'z, quloq, burun, ko'z)	6
9	Inson qiyofasining tez qalamchizgilarini bajarish	6
10	Ayol qiyofasini yaratish	6
	JAMI	54
II – semestr		
1	Uy-ro'zg'or buyumlardan tashkil topgan natyurmortlar, yakka buyumlar qalamtasviri.	2
2	Gipsdan ishlangan rozetkalarining qalamtasvirini bajarish	2

3	Mevalar va sabzavotlardan tashkil topgan natyurmortlar, meva va sabzavotlarning yakka tasvirlari.	2
4	Uy-ro'zg'or buyumlaridan va mevalardan tashkil topgan sodda natyurmort bajarish.	2
5	Daraxt shoxlari, toshlarning ko'rinishi va manzara bo'laklarini tasvirlash.	2
6	Natyurmort kompozitsiyasini bajarish	2
7	Sodda ijodiy kompozitsiyalar bajarish.	2
8	Antik davr haykallari namunalarini tasvirlash	2
9	Odam boshini turli rakurslarda yoritilgan holdagi qalamtasviri	4
10	Avtoportret ishlash	4
	JAMI	24

Qalamtasvir fanidan joriy baholash savollari

- 1 Qalam – bu:
- 2 Qalam tasvir nima?
- 3 Qalam tasvirda ko`rsatilgan anjomlardan qaysi biri foydalanilmaydi?
- 4 Qalamda yoki rangda tezkorlik bilan bajariladigan tasvir?
- 5 ... orali qalamda ishlangan ishni uzoq muddatga saqlash mumkin. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
- 6 ... qalamni rangli turi. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
- 7 Karton qog`oz qanday tekislikka ega?
- 8 Qisqa muddatli tasvir ishlaganda, ... foydalaniladi. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
- 9 Kolorit so`zini – bu:
- 10 Komponovka – bu:
- 11 Kontrast – bu:
- 12 ...qoralama deb ataladi.
Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
- 13 Grafit (qora qalam) qachondan ishlatila boshlangan?
- 14 ... mozaika. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
- 15 Natyurmort so`zining ma`nosi qaysi qatorda to`g`ri yozilgan?
- 16 Nafosat qanday tushuncha?
- 17 Perespektiva qanday ma`noni anglatadi?
- 18 Kompanovka – bu:
- 19 Ko`zni tasvirlashda ... geometrik shakl asos qilib olinadi. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
- 20 Mazmunli kompozitsion-markaz nima?
- 21 Rassomlar rasm ishlaydigan dastgox... Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
- 22 Rassomlarning o`qish o`rganish uchun ichiga mo`yqalam, bo`yoq, politra va qog`ozlarigacha saqlaydigan quti–bu:
- 23 Restavrattsiya –bu:
- 24 Narsaning ikki o`lchamini o`zgarishsiz ko`rinishi ... ko`rinish deyiladi. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
- 25 Naturaga qarab tasvirlash – bu:
- 26 ... “Naturadan to`xtovsiz chizmoq kerak, xuddi shu eng ishonchli va eng oliy maktabdir”, - ibora muallifi.
Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying
- 27 San`at asoslarini o`rganish...
Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
- 28 ...san`at deganda ma`noni anglatadi. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
- 29
- Статья I. ... narsa shaklini qoramtir dog` sifatida tasvirlash. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
- 30 Sulton Xusayn Boyqoro partreti muallifini aniqlang – bu:

- 31 Tablitsa – bu:
 32 Tasviriy va amaliy san`atda ishlatilmaydigan anjomlar?
 33 Tasviriy san`atida buyuk xizmatlari bilan nom qoldirgan mashxur san`at xomiysi – bu:
 34 ... tasvirni uzoq muddatga turishi uchun foydalanish mumkin. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
 35 Tushuvchi soya deb nimaga aytiladi?
 36 Ugol – bu:
 37 ... ulug` mutafakkir Alisher Navoiy portreti siymosini yaratgan. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
 38 O`zbekistonlik natyurmort ishlaydigan rassomlari – bu:
 39 Nima uchun qush va hayvonlarning tulumlari chiziladi?
 40 O`rganish uchun bajariladigan mukammal qalam tasvir?
 41 ...o`rta Osiyo miniatura san`ati asoschisi.
 Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
 42 ... odam bosh tuzilishi modelini simdan ishlagan rassom-pedagog. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying
 43 O`rta Osiyoda O`rol Tansiqboev qaysi janrda ijod qilgan?
 44 Plener – bu:
 45 Ponorama – bu:
 46 Xaykaltaroshlik san`atida nimalar aks ettiriladi?
 47 ... portret deb ataladi.
 Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying
 48 ...chizilayotgan narsalarni satxda chiroyli, ma`noli qilib joylashtirish, aks ettirish. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
 49 CHizma tasvirda ishlatiladigan qurollar- bu:
 50 SHaxsiy soya – bu:
 51 Eskiz - bu:
 52
- Раздел 1.01 Portret janri tasviriy san`atning ... mansub. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying
- 53 Portret tushunchasi qaysi qatorda to`g`ri ko`rsatilgan?
 54 ... proporsiya ma`nosini anglatadi. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
 55 Rasm chizish jarayonining bosqichma-bosqich tashkil etilishini ketma-ketligini aniqlang?
 56 Rassom – bu:
 57 **Rasm chizishni o`rganishning alifbosi hisoblanadi. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying**
 58 San`at asarining asosiy mezonini ... Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
 59 ... yumshoq, qizg`ish, jigarrang qalam. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying
 60 O`tmishni, qadimgi voqea-hodisalarni sharq uslubida chizuvchi ... rassom deyiladi. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying
 61 ... dan boshlab qalamtasvir haqida tarixiy ma`lumotlarga egamiz. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
 62 ... sodda geometrik shakllarga kiradi. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
 63 Qalamda oq-qora tasvirga asoslangan chizma qaysi uslubga kiradi?
 64 ... qalamtasvir ishlash metodlari maktabini yaratgan. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
 65 Qalamtasvir qaysi tasviriy san`at turlarining asosi?
 66 Qalamtasvir fani talabalarga qaysi qonunlarni o`rgatishni maqsad qilib qo`yadi?
 67 Qalamtasvirda ... kabi qurollar ishlatiladi. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
 68 Qalamtasvirda ... soyalar mavjud. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
 69 Qalamtasvirda tasvirlashning qanday asosiy turlari mavjud?
 70 Qalamtasvirning ... turlari bor. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
 71 ... “Qalamtasvirni o`qitishga qanchalik to`g`ri burchakli predmetlarni tez olib kirsak, u shunchalik yaxshi bo`ladi” –degan rassom pedagog. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
 72 Haqiqiy soya va tushuvchi soyani farqi nimada?
 73 Mavzuli qalamtasvir– bu:
 74 Xotira asosida ishlash nima?

- 75 Tasavvur asosida ishlash–bu:
 76 Realistik tasvirlash– bu:
 77 ...Amerikadagi “Ozodlik haykali” ning muallifi. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
 78 ...lab tasvirlashdagi geometrik shakl. Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
 79 Jahonga mashhur Luvr muzeyi ... mamlakatida joylashgan.
 Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
 80 Qalamtasvirda tayanch nuqtalari qanday vazifani bajaradi?
 81 Kontur – bu:
 82 Mutanosib – bu:
 83 Kitob grafikasida ijod qilgan rassomlar qaysi qatorda?
 84 Kontur – bu:
 85 Mutanosib – bu:
 86 Retush ... nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
 87 Nafis san`at – san`atning qanday turi?
 88 Politra qaysi tildan olingan?
 89 Ochiq havo, tabiat, muhit, tabiat manzarasi, tabiat quchog`ida tasvirlash deb yuritiladi.Nuqtalar o`rniga kerakli so`zlarni qo`ying.
 90 Veneraning tug`ilish asarining muallifi kim?

Qalamtasvir fanidan yakuniy baholash savollari

Amaliy ishni bajarish

- 1) Sharhning qalamtasvirini bajarish. (Oq qog`ozga tog`ri joylashtirish)

- 2) Chiziqli va havo perspektivasi haqida asosiy tushunchalar.
 Murakkab bo`lmagan shakldagi gips naqshli rozetkaning qalamtasviri (Joylashtirish)

- 3) Matoning qalamtasvirini bajarish Oq qog`ozga tog`ri joylashtirish
 Metodik ketma – ketlikka amal qilish

Baholash mezonlari

Baxolash usullari	Ekspress testlar, yozma ishlar, og`zaki so`rov, amaliy ishlar ko`rsatkichlar.	Ball	Baho
1	O`tilgan mavzularni nazariy gapirib, mazmunini to`liq yoritib berish hamda vazifani amaliy mukammal bajarish, ijodiy fikrlay olish, mustaqil mushoqada yuritish. Darsda innovatsion texnologiya va metodlar asosida dars ishlanmalarini puxta tuzish va uni amalda qo`llay olish. O`rta osiyo rassomlari xaqida to`liq malumotga egaligi va ularning asarlarini to`liq taxlil qilganligi.	5	a'lo

2	Mavzularning mazmunini nazariy va amaliy ko'rgazmalar orqali yoritib berish. Innovatsion texnologiyalarni qanday usullardan foydalanish, bilish va uni amalda qo'llay olish.	4	yaxshi
3	Dars mavzularini o'rtacha tushunish va amaliy bajarish va Innovatsion texnologiyalarni to'liq bilmasligi. Rassomlarning asarlari to'g'risida to'liq ma'lumotga ega emasligi.	3	Qoniqarli
4	O'tilgan mavzular bo'yicha aniq tassavurga ega emaslik. Innovatsion texnologiyalarni bilmaslik. Amaliy mashg'ulotlarini amalda bajara olmasligi.	2	qoniqarsiz

№	Baholash turlari	O'tkazish shakli	Maksimal ball
1	Oraliq nazorat	Amaliy	5
2	Yakuniy nazorat:	Yakuniy nazorat shakli fakultet kengashi bilan kelishib, rektor buyrug'i bilan tasdiqlanadi.	5

1. Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbalari Asosiy adabiyotlar

1. Paul Thomas, Anita Taylor Drawing London – 2011.
2. Brington Barber “Full course of the drawing”, Barselona – 2014.
3. Baymetov B., “Qalamtasvir” darslik 1 – qism. Toshkent – 2016.
4. Халилов Р., Рисунок Издательство «Навруз»

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. Toshkent, “O`zbekiston”, 2017 yil, 488 bet.
2. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O`zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, “O`zbekiston”, 2016 yil, 56 bet.
3. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. Toshkent, “O`zbekiston” 2017 yil, 48 bet.

4. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qattiq tartib intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo`lishi kerak. Toshkent, “O`zbekiston”, 2017 yil, 104 bet.

Internet saytlari

1. www.tdpu.uz
2. www.pedagog.uz
3. www.edu.uz
4. www.nadlib.uz. (A.Navoiy nomidagi O`z.MK)
5. <http://ziyonet.uz> – Ziyonet axborot – ta`lim resurslari portal